

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
w m. st. Warszawie

RWA- 54/3/ 220/2001/IP

Warszawa, dn. 27 marca 2001r.

DECYZJA Nr RWA – 18 / 2001

Na podstawie art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 24 lutego 1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (Dz. U. z 1990 r. Nr. 52, poz. 547 z późn. zm.), w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, **odmawia się** wszczęcia na wniosek „ Classic” Sp. z o.o. z siedzibą w Białymstoku postępowania administracyjnego w sprawie nakazania Procter & Gamble Operations Poland S.A. z siedzibą w Warszawie zaniechania praktyki monopolistycznej określonej w art. 5 ust. 1 pkt 6 ww. ustawy, polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na rynku poprzez narzucanie uciążliwych i przynoszących nieuzasadnione korzyści warunków Umowy Dystrybucyjnej z dnia 21 lutego 1997 roku

UZASADNIENIE

W dniu 2 marca 2001 r. do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej: organem antymonopolowym) wpłynął wniosek Classic Sp. z o.o. w Białymstoku (zwanej dalej: Wnioskodawcą) o wszczęcie postępowania administracyjnego w sprawie stwierdzenia stosowania przez spółkę Procter & Gamble Operations Poland S.A w Warszawie (zwaną dalej: P&G) praktyk monopolistycznych określonych w art. 5 ust. 1 pkt 6 oraz w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 24 lutego 1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów - Dz. U. z 1990 r. Nr. 52, poz. 547 z późn. zm. (zwanej dalej ustawą antymonopolową) polegającej na narzuceniu Wnioskodawcy niekorzystnych warunków Umowy Dystrybucyjnej. Wnioskodawca wniósł o nakazanie zaniechania

powyższych praktyk oraz uznanie za nieważne postanowień Umowy Dystrybucyjnej zawartej między stronami w dniu 21 lutego 1997r.

W uzasadnieniu wniosku Wnioskodawca podniósł, iż od 1997r. z mocy Umowy Dystrybucyjnej z dnia 21 lutego 1997 r. jest partnerem handlowym P&G. Powyższa umowa określa warunki wzajemnej współpracy w zakresie sprzedaży i dystrybucji produktów firmy P&G. Zawiera ona m.in. postanowienia dotyczące czasu obowiązywania umowy. I tak artykuł VII stanowi, iż umowa zawarta została na czas określony z możliwością jej dalszego, automatycznego przedłużenia na kolejne okresy roczne. Zapis tego punktu pozwala jednocześnie na rozwiązanie danej umowy poprzez złożenie jednostronnego oświadczenia woli przez którąkolwiek ze stron, przy zachowaniu sześciomiesięcznego okresu wypowiedzenia.

Wnioskodawca zaznaczył jednocześnie, iż nie brał aktywnego udziału przy konstruowaniu powyższych postanowień Umowy Dystrybucyjnej albowiem siła i pozycja rynkowa jaką wówczas posiadała firma P&G na rynku sprzedaży jednorazowych pieluszek dla niemowląt oraz środków chemicznych, kosmetycznych itp., nie dawała możliwości na wywarcie jakiegokolwiek wpływu na treść i sposób określenia warunków umowy na zasadzie równości stron. Tym niemniej współpraca pomiędzy stronami w oparciu o przedmiotową umowę przebiegała bez zastrzeżeń. Wnioskodawca w okresie trzyletniego funkcjonowania przedmiotowej umowy wykonywał swoje zobowiązania z należytą starannością, o jakiej mowa w art. 355 kc. Jednak w październiku 1999 r. firma P&G wypowiedziała Wnioskodawcy Umowę Dystrybucyjną, pomimo braku przesłanek określonych w art. 8.02 ww. umowy, uprawniających do złożenia jednostronnego oświadczenia woli o jej wypowiedzeniu.

W opinii Wnioskodawcy, już sam fakt zamieszczenia w Umowie Dystrybucyjnej ww. klauzuli dopuszczającej możliwość swobodnego, wynikającego tylko z woli jednej ze stron, niczym nie uwarunkowanego, nie ograniczonego czasowo wypowiedzenia umowy zawartej na czas oznaczony, stanowi uciążliwy warunek umowy w rozumieniu art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy antymonopolowej. Wnioskodawca podkreślił przy tym, iż fakt, że postanowienie umowy dotyczące możliwości jednostronnego rozwiązania umowy zawartej na czas oznaczony pozostaje w sprzeczności z charakterem umowy dystrybucyjnej, która jest przecież kontraktem o charakterze trwałym, opartą na wzajemnym zaufaniu kontrahentów. Każda umowa zawarta na czas określony powinna trwać i wiązać strony przez cały czas w umowie określony. Strona umowy długoterminowej, opierając się na zaufaniu do swojego partnera handlowego, musi mieć bowiem pewność co do trwałości zawiązanego stosunku prawnego. Trudno jednak o taką pewność w przypadku obowiązywania powyższej klauzuli.

Wnioskodawca podnosi ponadto, iż warunki przedmiotowej umowy, zostały mu narzucone. Brak istotnej konkurencji na relewantnym rynku powodował, że P&G jako monopolista w sposób nieskrępowany mógł dyktować warunki umów dystrybucyjnych, a tym samym można uznać, iż jego ówczesne zachowanie wypełniało znamiona praktyki monopolistycznej określonej w art. 5 ust. 1 ustawy antymonopolowej.

Ponadto, zakończenie współpracy dokonane w tak drastyczny sposób przez firmę P&G, zniweczyło długoterminowe plany jakie Wnioskodawca wiązał z przedmiotową umową i naraziło ją jedynie na olbrzymie straty finansowe. Realizacja bowiem wymuszonego postanowienia umowy punktu 8.01 artykułu VIII spowodowała powstanie po stronie Wnioskodawcy znacznej szkody związanej z poniesionymi nakładami na wykonanie zobowiązań kontraktowych, a w szczególności na rozwój dystrybucji produktów P&G. Tym samym wypłata kary umownej w wysokości określonej w pkt. 8.04 artykułu VIII („... % całkowitej wartości sprzedaży produktu w okresie sześciu miesięcy bezpośrednio poprzedzających miesiąc, w którym wypowiedzenie zostało dostarczone Dystrybutorowi”), zastrzeżonej na wypadek rozwiązania umowy przez P&G, na pewno nie zrekompensuje szkody jaką Wnioskodawca poniósł na skutek przedwczesnego rozwiązania Umowy Dystrybucyjnej.

Wnioskodawca podniósł również kwestię rażących dysproporcji pomiędzy wysokościami kar umownych przyznanych P&G, których wysokość określono na ... % wartości sprzedaży produktów w okresie 12 miesięcy poprzedzających wypowiedzenie niniejszej umowy, natomiast wysokość rekompensaty z tytułu przedwczesnego rozwiązania umowy przez P&G została określona na kwotę ... % całkowitej wartości sprzedaży produktów w okresie 6 miesięcy bezpośrednio poprzedzających miesiąc, w którym wypowiedzenie zostało dostarczone Dystrybutorowi.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył co następuje.

Zarzuty podniesione we wniosku dotyczą postanowień Umowy Dystrybucyjnej zawartej pomiędzy stronami 21 lutego 1997r. na okres 10 lat. Wnioskodawca kwestionuje przede wszystkim treść pkt. 8.01 artykułu VIII ww. umowy, który dopuszcza jej wypowiedzenie w drodze jednostronnej czynności prawnej, z zachowaniem sześciomiesięcznego okresu wypowiedzenia. Ponadto, Wnioskodawca zarzuca postanowieniom Umowy Dystrybucyjnej z dnia 21 lutego 1997 r. naruszenie zasady ekwiwalentności, przejawiające się w regulacji kar umownych na warunkach określonych w pkt. 5.14 artykułu V i pkt. 10.03 artykułu X ww. umowy.

Wniosek spółki Classic Sp. z o.o. o wszczęcie postępowania administracyjnego w powyższym zakresie wpłynął do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w dniu 2 marca 2001r.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy antymonopolowej nie wszczyna się postępowania, jeżeli od końca roku, w którym zaprzestano stosowania praktyki monopolistycznej, upłynął rok.

Zgodnie z orzecznictwem Sądu Antymonopolowego (por. : wyrok SA z dnia 27 września 2000 r. – sygn. akt XVII Ama 97/99) w odniesieniu do praktyki monopolistycznej wskazanej w art. 5 ust.1 pkt 6 ustawy antymonopolowej polegającej na narzucaniu uciążliwych warunków umów, o trwaniu praktyki można mówić jedynie do czasu zawarcia przez strony umowy zawierającej taki warunek. Po zawarciu umowy nie można już mówić o „narzucaniu”, bowiem w tym czasie uciążliwy warunek już stał się treścią kontraktu. W dacie zawarcia umowy wystąpiły również jej skutki w postaci zobowiązań powstałych w majątku stron, a zwłaszcza podmiotu, któremu uciążliwy warunek został narzucony. Pokrzywdzony przez stosowanie praktyk ma zatem najpóźniej w dacie zawarcia umowy pełną świadomość, co do ewentualnego uciążliwego charakteru warunków zawartej umowy i ma możliwość podjęcia działań chroniących jego prawa.

Institucja przedawnienia wskazana w art. 21 ust. 1 ustawy antymonopolowej określając czas, w którym może być wszczęte postępowanie o przeciwdziałanie praktykom monopolistycznym, służy w oczywisty sposób zasadzie ochrony pewności obrotu i realnego wykonywania umów. Prawo do ochrony przed nadużyciem pozycji dominującej jest zatem w sposób wyraźny określony w czasie.

W przedmiotowej sprawie uciążliwymi warunkami o charakterze umownym narzuconymi Wnioskodawcy są postanowienia Umowy Dystrybucyjnej oparte w opinii Wnioskodawcy na zasadzie nieekwiwalentności świadczeń oraz możliwość jednostronnego rozwiązania umowy terminowej, zawartej na 10 lat. Warunki te mogły być Wnioskodawcy narzucane w trakcie rokowań wstępnych, poprzedzających zawarcie umowy. Jednak od chwili jej podpisania tj. od dnia 21 lutego 1997r. warunki te zostały skonkretyzowane i przyjęte przez strony. I z tym momentem należy wiązać początek biegu terminu przedawnienia, o którym mowa jest w art. 21 ust. 1 ustawy antymonopolowej. Dlatego też zgodnie z powołanym przepisem, postępowanie powinno zostać wszczęte do dnia 31 grudnia 1998 r.

Tymczasem stosowny wniosek o wszczęcie postępowania administracyjnego w niniejszej sprawie, którego dzień doręczenia organowi administracji publicznej, stosownie do art. 61 & 3 k.p.a., jest datą wszczęcia postępowania na żądanie strony – wpłynął do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów dopiero 2 marca 2001 r., a więc z przekroczeniem przewidzianego w ustawie terminu.

Wbrew twierdzeniom Wnioskodawcy, zaprezentowanym we wniosku o wszczęcie postępowania administracyjnego, zarzut narzucania warunków ww. umowy opartych na zasadzie nieekwiwalentności świadczeń, zawiera się w zarzucie narzucania uciążliwych warunków umowy, przynoszących P&G nieuzasadnione korzyści, a więc stosowania praktyki monopolistycznej, określonej w art. 5 ust. 1 pkt. 6 ustawy antymonopolowej. Z praktyką z tego przepisu mamy do czynienia w razie łącznego spełnienia następujących przesłanek :

- 1/ uciążliwy charakter warunków umowy ;
- 2/ **narzucanie** tych warunków kontrahentowi przez podmiot dominujący;
- 3/ osiągnięciu przez przedsiębiorcę narzucającego nieuzasadnionych korzyści.

Nie można więc uznać, aby narzucanie przez P&G warunków Umowy Dystrybucyjnej w okresie prowadzenia rokowań wstępnych, stanowiły odrębną praktykę nienazwaną, określoną w art. 5 ust.1 ww. ustawy, gdyż rokowania te ukierunkowane były właśnie na zawarcie Umowy Dystrybucyjnej, której zapisy kwestionuje Wnioskodawca.

Biorąc powyższe pod uwagę orzeczono jak w sentencji.

Od decyzji niniejszej przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Antymonopolowego w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia decyzji, za pośrednictwem niniejszej Delegatury.

DYREKTOR
Delegatury w t.o. Warszawa
Jarosław Król

Otrzymuje:

Cezary Gil

Pełnomocnik „ Classic ” Sp. z o.o.

Kancelaria Radców Pranych i Adwokatów

„ Nowakowski i Prawnicy ” s. c.

ul. Fabryczna 39/41

15 – 482 Białystok

J. Puszyński

